

Sygn. akt II CSK 363/16

POSTANOWIENIE

Dnia 15 grudnia 2016 r.

Sąd Najwyższy w składzie:

SSN Bogumiła Ustjanicz

w sprawie z wniosku M. A.

przy uczestnictwie S. A.

o podział majątku wspólnego,

na posiedzeniu niejawnym w Izbie Cywilnej w dniu 15 grudnia 2016 r.,

na skutek skargi kasacyjnej wnioskodawcy

od postanowienia Sądu Okręgowego w K.

z dnia 15 października 2015 r., sygn. akt II Ca (...),

odmawia przyjęcia skargi kasacyjnej do rozpoznania.

UZASADNIENIE

Zaskarżonym postanowieniem Sąd Okręgowy w K. oddalił apelację wnioskodawcy od postanowienia wstępnego Sądu Rejonowego w K. z dnia 15 kwietnia 2015 r., którym ustalono, że wymienione nieruchomości nie stanowią składników majątku wspólnego uczestników.

Wnioskodawca powołał w skardze kasacyjnej obie podstawy przewidziane w art 398³ § 1 pkt 1 i 2 k.p.c., a we wniosku o przyjęcie jej do rozpoznania wskazał przyczyny objęte art. 398⁹ § 1 pkt 1, 3 i 4 k.p.c. Występowanie istotnego zagadnienia prawnego połączył z koniecznością rozstrzygnięcia, czy strona czynności prawnej dokonanej w celu pokrzywdzenia wierzyciela może powołać się na nieważność takiej czynności, z uwagi na sprzeczność jej celu z zasadami współżycia społecznego, na art. 58 § 2 k.c., skoro sam pokrzywdzony wierzyciel nie może doprowadzić do unieważnienia tej czynności, chyba że wykaze okoliczności leżące poza ustawowymi przesłankami określonymi w art. 527 k.c.

Pozbawienie możliwości obrony swych praw w postępowaniu przed Sądem Okręgowym została wywołana, w ocenie pełnomocników wnioskodawcy, nieprawidłowością doręczenia wezwania na rozprawę pełnomocnika wnioskodawcy i odmową odroczenia rozprawy pomimo usprawiedliwionej nieobecności drugiego pełnomocnika. Doprowadziło to do uniemożliwienia przedstawienia na rozprawie merytorycznej argumentacji, a w szczególności ustosunkowania się do odpowiedzi na apelację uczestniczki.

Na oczywistą zasadność skargi wskazuje rażące naruszenie przez Sąd Okręgowy art. 58 § 1 k.c. oraz art. 28 § 1 i 3 k.k.w.

Sąd Najwyższy zważył, co następuje:

Skarga kasacyjna ukształtowana została jako nadzwyczajny środek prawny, służący od prawomocnych orzeczeń, którego celem jest ochrona interesu publicznego, polegającego na ujednoliceniu orzecznictwa sądów i rozwoju judykatury. Założenie to może być zrealizowane jedynie poprzez powołanie i uzasadnienie istnienia co najmniej jednej z przesłanek wskazanych w art. 398⁹ § 1 k.p.c. Nie jest rolą Sądu Najwyższego, nie będącego trzecią instancją sądową,

korygowanie ewentualnych błędów w zakresie stosowania czy wykładni prawa w każdej sprawie, nawet gdyby w rzeczywistości miały one miejsce. Zakres przeprowadzanego przez Sąd Najwyższy badania jest ograniczony do kontroli, czy w sprawie występuje istotne zagadnienie, zachodzi potrzeba wykładni przepisów prawnych budzących wątpliwości lub wywołujących rozbieżności w orzecznictwie sądów, zachodzi nieważność postępowania lub skarga kasacyjna jest oczywiście uzasadniona, a zatem okoliczności przewidzianych w art. 398⁹ § 1 pkt 1 do 4 k.p.c. Nie podlegają natomiast badaniu podstawy kasacyjne i ich uzasadnienie.

Istotnym zagadnieniem prawnym w rozumieniu art. 398⁹ 1 pkt 1 k.p.c. jest zagadnienie nowe, nierozwiązane dotychczas w orzecznictwie, którego wyjaśnienie może przyczynić się do rozwoju prawa. Ugruntowane zostało w orzecznictwie zapatrywanie, że skarżący powinien wskazać przepisy prawne, na tle stosowania których wyłoniło się zagadnienie, sformułować je, podać argumenty prowadzące do rozbieżnych ocen, a nadto motywację, że rozwiązanie go jest istotne nie tylko w rozpoznawanej sprawie, ale także dla praktyki sądowej (por. postanowienia Sądu Najwyższego z dnia 10 maja 2001 r., II CZ 35/01, OSNC2002, nr 1, poz.11; z dnia 11 stycznia 2002 r., III CKN 570/01, OSNC 2002, nr 12, poz. 151; z dnia 14 lutego 2003 r., I PK 306/02, niepubl.; z dnia 14 grudnia 2004 r., III CK 585/04, niepubl.; z dnia 26 września 2005 r., II PK 98/05, OSNP 2006, nr 15-16, poz. 243; niepubl.; z dnia 4 sierpnia 2006 r., III CZ 47/06, niepubl.; z dnia 22 listopada 2007 r., I CSK 326/07, niepubl.; z dnia 26 czerwca 2008 r. I CSK 108/08, niepubl., z dnia 19 stycznia 2012 r., I UK 325/11, niepubl.).

Dla wykazania oczywistej zasadności skargi kasacyjnej wymagane jest natomiast wskazanie przez skarżącego, drogą odrębnego wyводу, że bez wątpliwości doszło do uchybień i naruszeń przepisów prawa materialnego lub procesowego, gdy jest pewne, że miały one wpływ na treść orzeczenia albo jeśli podniesione zarzuty oczywiście uzasadniają skargę. Spełniające te wymagania naruszenie przepisów prawa powinno mieć postać kwalifikowaną, dostrzegalną bez potrzeby wnikliwej analizy prawnej i zagłębiania się w szczegóły sprawy. Nie chodzi zatem o takie naruszenie prawa, które może stanowić podstawę skargi w rozumieniu art. 398⁴ k.p.c. (por. postanowienia Sądu Najwyższego z dnia

10 stycznia 2003 r., V CZ 187/02, OSNC z 2004 r., nr 3, poz. 49; z dnia 8 marca 2002 r., I PKN 341/01, OSNP z 2004 r. nr 6, poz. 100; z dnia 11 stycznia 2008 r., I UK 285/07, niepubl.; 22 marca 2012 r., I PK 196/11 niepubl.; z dnia 7 września 2012 r., V CSK 529/11, niepubl.; z dnia 18 września 2012 r., II CSK 179/12, niepubl.). Nie spełnia przesłanki przyjęcia skargi kasacyjnej do rozpoznania powołanie naruszenia konkretnego przepisu prawa, ale sytuacja, w której naruszenie to spowodowało wydanie oczywiście nieprawidłowego rozstrzygnięcia (por. postanowienia Sądu Najwyższego z dnia 7 stycznia 2003 r., I PK 227/02, OSNP 2004, nr 13, poz. 230; z dnia 26 kwietnia 2006 r., II CZ 38/06, niepubl.; z dnia 11 stycznia 2008 r., I UK 285/07, niepubl.).

Argumentacja i problematyka wskazana przez skarżącego w skardze kasacyjnej nie pozwalają na uznanie, że w sprawie zachodzi którakolwiek z wymienionych wyżej przyczyn przyjęcia skargi kasacyjnej do rozpoznania. Wnioskodawca swoją motywację skupia na problematyce dopuszczalności stwierdzenia nieważności czynności prawnej dokonanej w celu pokrzywdzenia wierzycieli. Relacja nieważności czynności prawnej dłużnika i pokrzywdzenia wierzyciela będąca przesłanką skargi uregulowanej w art. 527 i nast. k.c. była przedmiotem wypowiedzi Sądu Najwyższego oraz przedstawicieli doktryny. Przyjęte zostało, że ochrona wierzyciela drogą skargi pauliańskiej kierowana być powinna do ważnych czynności prawnych. Nie ma podstaw do uznania, że przedstawione przez skarżącego wątpliwości stanowią rzeczywiście nową, nierozwiązaną dotychczas problematykę. W istocie niepewność skarżącego związana jest z procesem stosowania prawa, nie zaś jego wykładnią.

W postępowaniu przed Sądem drugiej instancji nie doszło do nieważności postępowania z uwagi na pozbawienie go możliwości obrony praw (art. 379 pkt 5 k.p.c.). Pozbawienie strony możliwości obrony powinno być oceniane przez pryzmat konkretnych okoliczności sprawy i nie należy go wiązać wyłącznie z sytuacją całkowitego wyłączenia strony od udziału w postępowaniu (zob. wyrok SN z dnia 14 marca 2007 r., I CSK 368/06, LEX nr 469994). Niesłusznie skarżący powołuje się na wadliwość doręczenia zawiadomienia o terminie rozprawy jednego z pełnomocników jako elementu tej przyczyny, skoro z pisma nazwanego substytucją wynika, że wiedział o wyznaczonym terminie rozprawy.

Niemożliwość udziału w rozprawie nie została nawet uprawdopodobniona, niezależnie od niepodjęcia działań mających na celu uzyskanie rzeczywistego zastępstwa. Przeprowadzenie rozprawy pomimo usprawiedliwienia nieobecności drugiego pełnomocnika, po dokonaniu analizy okoliczności sprawy i zakresu postępowania wynikającego ze złożonej apelacji nie doprowadziło do naruszenia art. 214 § 1 w związku z art. 391 § 1 k.p.c. i pozbawienia wnioskodawcy możliwości obrony jego praw.

Analiza uzasadnienia wniosku o przyjęcie skargi kasacyjnej do rozpoznania nie pozwala na stwierdzenie, że skarga jest oczywiście uzasadniona. Brak w nim przekonywującego wyводу prawnego o zaistnieniu takiego stanu rzeczy w stosunku do zaskarżonego orzeczenia. Wynik badania wniosku i jego argumentacji, na tle podstaw skargi kasacyjnej oraz motywów zaskarżonego postanowienia, nie prowadzi do oceny, iż stanowi ono konsekwencję jaskrawych błędów w zakresie wykładni prawa materialnego albo procesowego, które współkształtowały jego treść. W szczególności nie doszło do oparcia orzeczenia na wykładni przepisu oczywiście sprzecznej z jednolitą i ugruntowaną jego wykładnią, przyjmowaną w orzecznictwie i nauce prawa, na zastosowaniu przepisu, który już nie obowiązywał względnie na oczywiście błędnym zastosowaniu określonego przepisu w ustalonym stanie faktycznym.

Z tych względów Sąd Najwyższy na podstawie art. 398⁹ § 2 k.p.c. odmówił przyjęcia do rozpoznania skargi kasacyjnej wnioskodawcy.